

*Viktoriia Podhorna,
Lecturer of the Department of Theory and Methods of Physical Education,
Remedial Gymnastics and Sport Medicine,
South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky,
4, Fontanska Doroha Str., Odesa, Ukraine*

CURRENT STATUS AND CONTENT OF CORRECTIONAL WORK WITH SCHOOLCHILDREN WITH HARD SPEECH DISTURBANCES

The article reviewed the analysis and correction work at modern schools with children with severe speech disturbances. It has been established, that more than 32% of junior schoolchildren have different speech pathologies. By the graduation day more than 15% of children have no positive changes in their speech disorders. The analysis of the current content of remedial work at secondary schools has revealed a number of contradictions between the demands of education and the real possibilities of junior schoolchildren with severe speech disorders. Modern schools are characterized by the intensification of the educational process, implementations of new educational programs, forms and methods. At the same time, according to the statistics, learning activities and the whole educational process are not adapted for pupils with severe speech disturbances. One of the top priority issues is the lack of teachers who are able to form and develop verbal and motor skills of such children. The system of modern schooling requires answers to many questions that arise with teachers, doctors and parents of children of all ages. There is much interest and discussions about the effectiveness and usefulness of the educational process, but it is hard to ignore the fact that most children with severe speech disturbances graduate from schools with a variety of diseases that are formed during their training. The article highlights the practical issues of verbal and motor development of children with speech disturbances. This paper outlines the priorities for education, health and correctional orientation, the role of physical education in comprehensive development of primary schoolchildren with severe speech disorders. The author pays special attention to the basic ways of overcoming difficulties in learning that are associated with the development of motor and speaking skills of such children. Besides, the author considers the importance of focusing on the correction of spine, posture and respiratory functions of such pupils.

Keywords: correction, severe speech disturbances, schoolchildren, secondary school.

Рецензент: доктор медичних наук, професор О. П. Романчук

Подано до редакції 06.03.2015

УДК:61.007.2+347.56+371.134.374.32

*Любов Парфирівна Пономарюк,
здобувач кафедри педагогіки,
Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського,
вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, Україна;
викладач фізичного виховання Білгород-Дністровського медичного училища, Обласна комунальна установа «Білгород-Дністровське медичне училище»,
вул. Калініна 10 а, м. Білгород-Дністровський, Одеська обл., Україна*

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МОЛОДШОГО МЕДИЧНОГО СПЕЦІАЛІСТА В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Стаття присвячена ролі професійної спрямованості у формуванні відповідальності майбутніх молодших медичних спеціалістів.

Ключові слова: професійна спрямованість, професійна спрямованість на медичну діяльність, професійна відповідальність, молодший медичний спеціаліст.

Постановка проблеми. Перед системою вищої професійної освіти постають складні завдання формування студента як суб'єкта професійного самовизначення, усвідомлення їм себе як професіонала у відповідності до сучасних умов суспільства. Традиційно проблему професійного навчання особистості розглядають з точки зору формування схильностей до певної сфери професійної діяльності, мотивації трудової діяльності, наявно-

сті у людини специфічного набору психологічних рис і характеристик, які створюють умови для сумісності особистості з професійним середовищем.

Важливим завданням навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі є формування професійної спрямованості та професійної відповідальності майбутнього молодшого медичного спеціаліста.

Аналіз досліджень і публікацій. Теоретичну основу дослідження склали праці педагогів і психологів: А. О. Вербицького, О. Б. Каганова, В. В. Кривневич, Н. В. Кузьміної, А. П. Сейтешева, В. О. Сластьоніна, Н. Ф. Талізної та інших.

Особлива увага приділяється дослідженню професійної спрямованості особистості (М. В. Воронов, Л. В. Долинська, М. І. Дьяченко, Є. А. Климов, Л. В. Копець, Н. В. Кузьміна). За визначенням науковців, професійна спрямованість – це якість особистості, яка характеризується стійким інтересом до професії в єдності з суспільною і пізнавальною активністю, що виявляється у прагненні та готовності відповідально виконувати свої професійні обов'язки та функції. Вона впливає на становлення особистості майбутнього спеціаліста і прискорює формування відповідальності та активності студента у всіх видах діяльності [1, 2, 4, 5, 6, 7].

Викладені вище положення про вплив професійної спрямованості на становлення особистості майбутнього професіонала в навчально-виховному процесі стали підґрунтям для припущення наявності зв'язку між відповідальністю як професійно значущою якістю майбутнього молодшого медичного спеціаліста та його професійною спрямованістю.

Проблема відповідальності була предметом вивчення як вітчизняних, так і зарубіжних науковців (К. А. Абульханова-Славська, М. Й. Боришевський, Г. С. Костюк, К. К. Муздибаєв, М. В. Савчин, Дж. Роттер, К. Роджерс, А. Маслоу, К. Юнг та ін.). Результати досліджень свідчать про те, що саме в юнацькому віці відбуваються важливі зрушення в становленні відповідальності особистості.

Метою статті є виявлення впливу професійної спрямованості на формування відповідальності майбутніх молодших медичних спеціалістів упродовж навчання у вищому навчальному закладі.

Виклад основного матеріалу. Спираючись на здійснений аналіз наукових праць І. Булах, І. Вітенка, Ю. Вороненка, М. Воронова, В. Зінченко, В. Ороховського, О. Уваркіної та інших науковців, дослідження практики формування професійної спрямованості студентів як медичних, так і інших спеціальностей, результати констатуючого експерименту та власний досвід, дозволили нам установити зв'язок між професійною спрямованістю та становленням відповідальності майбутніх молодших медичних спеціалістів у процесі здобуття професійної освіти. Протягом навчання у ВНЗ в результаті вивчення суспільних, спеціальних та інших дисциплін, участі в громадському житті розвивається та формується професійна спрямованість студентів.

Професійна спрямованість – це властивість, яка виявляється в активному і стійкому прагненні займатися певною професійною діяльністю, вдосконалюватися в ній. Професійна спрямованість передбачає ро-

зуміння та внутрішнє сприйняття цілей і завдань професійної діяльності.

Під професійною спрямованістю на медичну діяльність особистості ми розуміємо ставлення до медичної професії та її змісту, а саме: ціннісне ставлення до професії та професійної діяльності молодшого медичного спеціаліста; усвідомлення значущості професії та місії спеціаліста-медика; наявність професійних інтересів молодшого медичного спеціаліста та бажання займатися цією конкретною професійною діяльністю; прийняття та розуміння цілей та завдань професійної діяльності молодшого медичного спеціаліста; моральна та соціальна відповідальність.

Формувати професійну спрямованість у студентів-майбутніх молодших медичних спеціалістів – означає зміцнювати у них позитивне ставлення до майбутньої професії, інтерес, схильності і здібності до неї, прагнення удосконалювати свою кваліфікацію після закінчення медичного училища, розвивати ідеали, погляди, переконання. Позитивні зміни у змісті професійної направленості виявляються в тому, що міцніють мотиви, пов'язані з майбутньою професією, з'являється прагнення добре виконувати свої професійні обов'язки, бажання показати себе вмілим спеціалістом та досягти успіху в роботі, ростуть домагання успішніше вирішувати складні навчальні питання чи завдання, посилюється відчуття відповідальності [6].

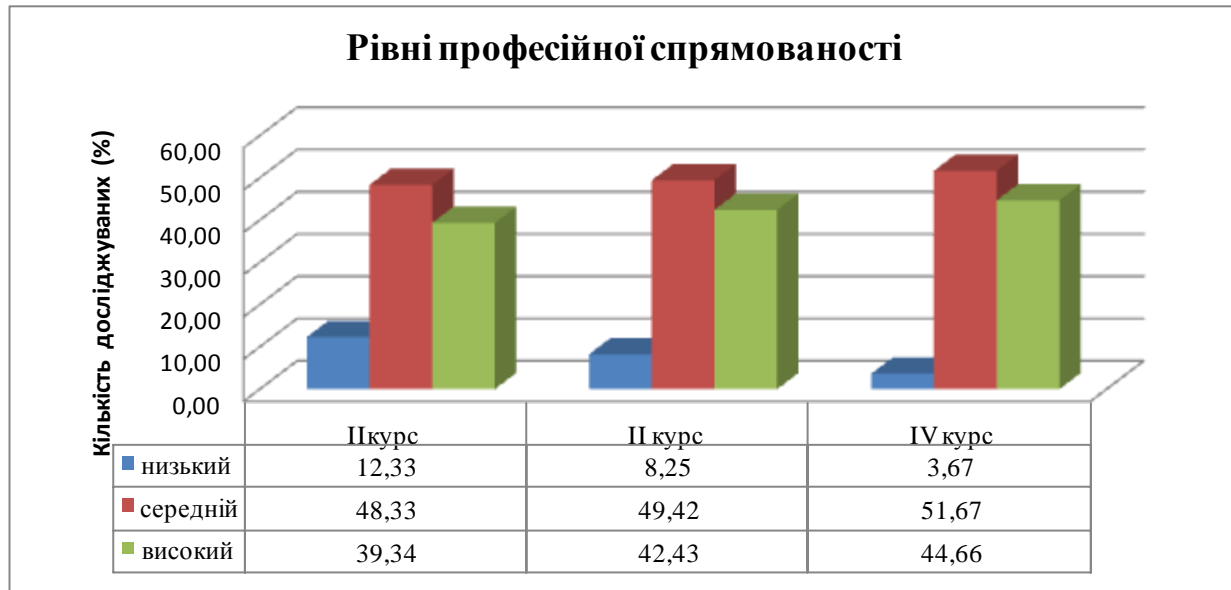
З метою визначення рівня професійної спрямованості майбутніх молодших медичних спеціалістів, що виявляється у прагненні до оволодіння цією професією та бажанні працювати за обраним фахом, ми використали модифікований нами варіант «Тесту-опитувальника для визначення рівня професійної спрямованості студентів» Т. Д. Дубовицької [3]. Тесту-опитувальник містить 20 суджень та запропоновані варіанти відповідей і дозволив виявити низький, середній та високий рівні професійної спрямованості.

Високі показники за результатами тестування свідчать про те, що студент прагне до оволодіння професією молодшого медичного спеціаліста; він хоче в майбутньому працювати та вдосконалювати свою майстерність за обраним фахом; вважає свою професію справою свого життя.

Низькі показники є свідченням того, що студент вимушено навчається за спеціальністю молодшого медичного спеціаліста; вступ до навчального закладу зумовлений не інтересом до майбутньої професії та бажанням працювати за отриманим фахом, а іншими причинами: бажанням виправдати очікування батьків, близьким розташуванням навчального закладу від дому тощо; отримувана професія молодшого медичного спеціаліста йому малоцікава;

Аналіз результатів дослідження показав, що на другому курсі навчання високий рівень професійної спрямованості мають 39,34% досліджуваних майбутніх молодших медичних спеціалістів, середній – 48,33%, а низький – 12,33% (див. табл. 1.1) .

Динаміка рівнів професійної спрямованості майбутніх молодших медичних спеціалістів

На третьому курсі кількість студентів з високим та середнім рівнем зростає (42,43% та 49,42%) та зменшується кількість студентів з низьким рівнем (8,25%). Ця тенденція зберігається і на четвертому курсі (низький рівень – (3,67%), середній – (51,67%), високий – (44,66%)).

Отже, в процесі професійної підготовки студентів упродовж їх навчання у ВНЗ спостерігається тенденція до неухильного зменшення кількості студентів з низьким показником професійної спрямованості та зростання на старших курсах високого рівня.

З метою визначення особливостей розвитку рівнів загальної відповідальності майбутніх молодших медичних спеціалістів та з'ясування їх змістових характеристик було проведено дослідження з використанням модифікованого опитувальника В.П. Прядеїна [7]. Аналіз відповідей студентів, отриманих за допомогою опитувальника В. П. Прядеїна не дав цифрового вираження, яке свідчило б про безвідповідальність майбутніх молодших медичних спеціалістів. Ми пояснюємо це тим, що студентам, які обрали своєю професією медицину і навчаються у вищому навчальному закладі, притаманна така якість, як відповідальність, оскільки вони беруть на себе відповідальність за своє майбутнє і майбутнє інших, що пов'язане з охороною здоров'я різних верств населення. Тому, на нашу думку, ми не маємо підстав у нашому подальшому дослідженні вести мову про рівень невираженої відповідальності, а саме про безвідповідальність.

У результаті нами було виділено три підгрупи студентів за рівнем їх відповідальності:

- студенти зі стійкою відповідальністю (надалі – студенти із високим рівнем відповідальності);
- студенти із ситуативною відповідальністю середнього та вище середнього (достатнього) рівня

(надалі – студенти із середнім рівнем відповідальності);

- студенти із ситуативною відповідальністю нижче середнього рівня (надалі – студенти із низьким рівнем відповідальності).

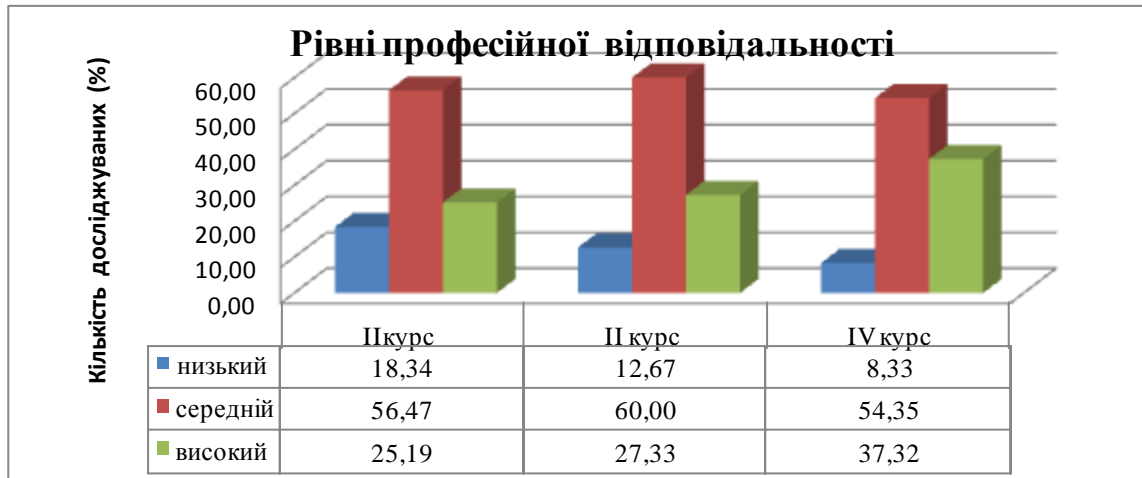
Загальну характеристику особливостей розвитку рівнів відповідальності майбутнього молодшого медичного спеціаліста, отриману за допомогою методики В.П. Прядеїна, ілюструє табл. 1.2.

Виходячи з того, що відповідальність розглядається як структурний компонент професійної моделі молодшого медичного спеціаліста, аналіз результатів дослідження свідчить про те, що з розвитком професійної спрямованості майбутнього молодшого медичного спеціаліста здійснюється й розвиток відповідальності: чим вищий рівень професійної спрямованості, тим вищий рівень відповідальності майбутнього молодшого медичного спеціаліста, і навпаки. Проте, цей взаємозв'язок на різних етапах навчання студентів має свою специфіку.

Висновки. Порівняльний аналіз результатів дослідження професійної спрямованості та відповідальності майбутніх молодших медичних спеціалістів дає підстави зробити висновки, що зі зростанням показників професійної спрямованості підвищуються показники відповідальності. Отже, професійна спрямованість тісно пов'язана з відповідальністю майбутнього молодшого медичного спеціаліста, що дає підстави розглядати її як один із механізмів розвитку його професійної відповідальності.

Перспективою подальшого дослідження є розкриття механізмів розвитку відповідальності майбутніх молодших медичних спеціалістів у процесі фахової підготовки.

Таблиця 1.2.

Динаміка становлення професійної відповідальності майбутніх молодших медичних спеціалістів**ЛІТЕРАТУРА**

1. Воронов М. В. Совершенствование профессиональной подготовки студентов высших медицинских учебных заведений в педагогическом наследии Н. И. Пирогова / М. В. Воронов, С. Г. Петров // Украинський журнал клінічної та лабораторної медицини. - Том 2. - 2007.- № 1. - С. 3-9.

2. Долинська Л. В. Усвідомлення студентами педвузу завдань та вимог майбутньої діяльності / Л. В. Долинська, С. В. Яремчук // Психологія : зб. наук. пр. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 1998.– Вип.1. – С. 3-7.

3. Дубовицкая Т. Д. Диагностика уровня профессиональной направленности студентов / Т. Д. Дубовицкая // Психологическая наука и образование. – 2004. – № 2. – С. 82–86.

4. Дьяченко М. И. Психология высшей школы / М. И. Дьяченко, Л.А.Кандыбович. – 2-е изд. – М. : Изд-во БРУ, 1981. – 383 с.

5. Климов Е.А. Психолого-педагогические проблемы профессиональной консультации / Е.А. Климов. – М.: Знание, 1983. – 95 с.

6. Копець Л. В. Психологія особистості / Л. В. Копець. - К : Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2008. – С. 360-374.

7. Кузьмина Н.В. Методы исследования педагогической деятельности / Н.В. Кузьмина. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1970. – 116 с.

8. Прядеин В.П. Вопросник многомерно-функционального анализа ответственности / В.П. Прядеин // Журнал практического психолога. – М., 1997. – №5. – С.16-24.

REFERENCES

1. Voronov, M.V., Petrov, S.G. (2007). Soвершенствование professionalnoy podgotovki studentov vysshikh meditsinskikh uchebnykh zavedeniy v pedagogicheskom nasledii N. I. Pirogova [Improvement of professional training of the higher medical educational establishments students in the pedagogical heritage of N.I Pirogov]. *Ukrainskyi zhurnal klinichnoi na laboratornoi medytsyny –Ukrainian magazine of clinical and laboratory medicine*, 2 (Vol.), 1, 3-9 [in Russian].

2. Dolinska, L.V., Yaremchuk, S. V. (1998). Usvi-domlennya studentamy pedvuzu zavdan' ta vymoh may-butn'oyi diyal'nosti [Comprehension by pedagogical higher educational establishments students of a future activity goals and requirements] *Psykhologhiya: zbirnyk nauk. prats' – Psychology: collection of scientific works*, 1, 3-7. Kyiv: NPU of M.P.Dragomanova [in Ukrainian].

3. Dubovitska, T.D. (2004). Diagnostika urovnya professionalnoy naravlennosti studentov [Diagnostics of the students' professional directedness level]. *Psihologhi-*

cheskaya nauka i obrazovanie – Psychological science and education, 2, 82-86 [in Russian].

4. Diachenko, M.I., Kandybovich, L.A. (1981). *Psykhologiya vysshey shkoly [Higher school psychology]*. Moscow: Publishing house BRU [in Russian].

5. Klimov, E.A. (1983). *Psihologo-pedagogicheskie problemy professionalnoy konsultatsii [Psychological and pedagogical aspects of professional consulting]*. Moscow: Knowledge [in Russian].

6. Kopets, L.V. (2008). *Psykhologhiya osobystosti [Psychology of personality]*. Kyiv: "Kiev-Mohylanskaya akademiya" [in Ukrainian].

7. Kuzmina, N.V. (1970). *Metody issledovaniya pedagogicheskoy deyatel'nosti [Pedagogical activity investigation methods]*. Lviv: LGU [in Russian].

8. Pryadein, V.P. (1997). Voprosnik mnogomerno-funktsional'nogo analiza otvetstvennosti [Multidimensional functional analysis of responsibility]. *Zhurnal prakticheskogo psihologa – Practical psychologist's magazine*, 5, 16-24. Moscow [in Russian].

*Любовь Парфировна Пономарюк,
соискатель кафедры педагогики, Южноукраинский национальный
педагогический университет имени К. Д. Ушинского,
ул. Старопортофранковская, 26, г. Одесса, Украина;
преподаватель физического воспитания Белгород-Днестровского
медицинского училища, Обласная коммунальная организация
«Белгород-Днестровское медицинское училище»,
ул. Калинина 10 а, г. Белгород-Днестровский, Одесская обл., Украина*

ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ НАПРАВЛЕННОСТЬ И ЕЕ ВЛИЯНИЕ НА ФОРМИРОВАНИЕ ОТВЕТСТВЕННОСТИ МЛАДШИХ МЕДИЦИНСКИХ СПЕЦИАЛИСТОВ В ПРОЦЕССЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ

Важной задачей образовательного процесса в высшем учебном заведении является формирование профессиональной ориентации и профессиональной ответственности будущих младших медицинских специалистов. По мнению ученых, профессиональная ориентация – это черта личности, которая характеризуется стабильным интересом к профессии в сочетании с социальной и познавательной деятельностью, которая раскрывается в стремлении и готовности выполнить свои профессиональные обязанности и функции. Это оказывает сильное влияние на формирование личности будущего специалиста и ускоряет формирование ответственности и активности учащихся во всех видах своей деятельности. Профессиональная ориентация на медицинскую деятельность рассматривается как отношение к медицинской профессии и ее содержание, а также качественное отношение к профессии и деятельности младших медицинских специалистов; понимание важности и профессиональной миссии медицинских специалистов; понимание целей и задач профессиональной деятельности младших медицинских специалистов. В целях определения профессиональной ориентации уровня будущих младших медицинских специалистов, которая проявляется в стремлении освоить свою профессию и желании работать в выбранной профессии, мы использовали модифицированный вариант «Тест-опросник для определения уровня профессиональной ориентации студентов» Т. Д. Дубовицкой. Исследование уровня профессиональной ответственности будущих младших медицинских специалистов мы проводили с помощью модифицированной формы приложения Б. Прыдеин. Сравнительный анализ результатов профессиональной ориентации и ответственности будущих младших медицинских специалистов позволяет установить, что в большинстве случаев низкий уровень профессиональной ответственности соответствует низкому уровню профессиональной ориентации, средний уровень профессиональной ответственности соответствует среднему уровню профессиональной ориентации, высокий уровень профессиональной ответственности соответствует высокому уровню профессиональной ориентации соответственно. Таким образом, профессиональная ориентация тесно связана с ответственностью будущих младших медицинских специалистов, что позволяет рассматривать ее в качестве одного из профессиональных механизмов развития ответственности.

Ключевые слова: профессиональная направленность, профессиональная направленность на медицинскую деятельность, профессиональная ответственность, младший медицинский специалист.

*Liubov Ponomariuk,
Degree-seeking student of the Department of Pedagogy,
South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky,
Staroportofrankivska Str., 26, Odesa, Ukraine;
Physical Education teacher, Bilhorod-Dnistrovsk medical training school,
10 a, Kalinina Str., Bilhorod-Dnistrovsk, Odesa region, Ukraine.*

PROFESSIONAL ORIENTATION AND ITS INFLUENCE ON JUNIOR MEDICAL SPECIALISTS' RESPONSIBILITY FORMATION DURING PROFESSIONAL TRAINING

The important task of educational process in a higher educational institution is the formation of professional orientation and professional responsibility of a future junior medical specialist. According to the scientists' identification, professional orientation is a personality trait, which is characterized by stable interest to profession combined with social and cognitive activity, which is revealed in striving and readiness to fulfill one's professional duties and functions. It has a strong influence on future specialist's personality formation and speeds up the formation of students' responsibility and activeness in all kinds of their activity. Professional orientation at medical activity is considered as an attitude to medical profession and its content, i.g. qualitative attitude to profession and junior medical specialists' activity; understanding of professional importance and medical specialists' mission; understanding of aims and goals of junior medical specialists' professional activity. Aiming at determination of the professional orientation level of future junior medical specialists, which is revealed in striving to master their profession and wish to work in the chosen profession, we used the modified variant of the "Test application form for the determination of students' professional orientation level" by T. Dubovitskaya. Investigation of the levels of professional responsibility of future junior medical specialists' was performed with the help of the modified application form by B. Pryadein. Comparative analysis of the results of

professional orientation and responsibility of future junior medical specialists enables to resume that in most cases a low level of professional responsibility corresponds to a low level of professional orientation, a medium level of professional responsibility corresponds to a medium level of professional orientation and a high level of professional responsibility corresponds to a high level of professional orientation accordingly. Thus, professional orientation is closely connected with future junior medical specialists' responsibility, which enables to treat it as one of their professional responsibility development mechanisms.

Keywords: professional orientation, professional orientation at medical activity, professional responsibility, junior medical specialist.

Подано до редакції 05.03.2015

Рецензент: доктор медичних наук, професор О. П. Романчук
